

افول دریای کاسپین

به بهانه روز ملی دریای خزر

حمید علیزاده کتک لاهیجانی؛ در حوضه پیرامونی دریای خزر از چند هزار سال پیش ملل مختلفی سکونت گزیدند که برخی از بین رفتند یا مهاجرت کردند اما نام خود را بر دریای خزر در طول تاریخ ثبت کردند.
امپراتوری خزرها (از اقوام آلتای) در شمال این دریا اگرچه دیری نپایید و از سده سیزدهم میلادی نامی از آنها در تاریخ نیامده است، اما نام آنها بر دریای خزر باقی ماند و در ایران همچنان به‌طور گسترده استفاده می‌شود.

صفحه ۱۱

سرمقاله

پای کاذب قدرت

احمد غلامی

قدرت میل به گسترش و در واقع وسیع‌کردن قلمرو خود دارد. هر موجود زنده‌ای اراده معطوف به قدرت دارد؛ حتی ارگانیسم‌های تک‌سلولی (آمیب‌ها) نیز برای قدرت می‌کوشند. پروتوپلاسم پای کاذب خود را دراز می‌کند تا به چیزی برسد که مقاومت می‌کند، البته این‌ کار صرفا به دلیل گرسنگی نیست؛ بلکه به خاطر اراده به قدرت است. قدرت چندان به دستورات و پندهای اخلاقی قائل نیست، همواره میل به گسترش خود دارد، تا جایی که با مقاومتی روبه‌رو شود. هرجا قدرتی هست، مقاومتی نیز شکل خواهد گرفت. آنچه در جامعه یا اجتماع بشری دنیای مدرن اهمیت دارد، همین اراده معطوف به مقاومت است. قدرتی وجود ندارد که با مقاومتی مواجه نشود؛ حتی در رابطه ارباب و رعیت نیز رابطه یک‌سویه وجود ندارد. ارباب نیازمند به تایید و اطاعت رعیت خویش است. همین نیاز به تبعیت، شکل قدرت را محدود می‌کند. این میل به قدرت تا جایی پیش می‌رود که فوکو از آن به «برده میل خویش بودن» تعبیر می‌کند. سوءاستفاده از قدرت یعنی کسی که برده میل خویشتن شده است. این بردگی منجر به ازبین‌رفتن آزادی فرد می‌شود؛ «برده‌سازی خویشتن به دست خویش». آنکه آزادی خودش را تضمین کند، بیش از دیگران خود را آزاد ساخته است. آنکه خودش، خودش را محدود می‌کند، بدون هیچ‌گونه مقاومت بیرونی، ابتدا بهروزی خودش و بعد جامعه‌اش را رقم می‌زند.

ادامه در صفحه ۱۱

یادداشت

حجاب و عفاف و مثلث قالبیاف-غضنفرآبادی-محبی

محسن برهانی
حقوق دان

درباره موضوع حجاب و عفاف پیش‌نویس‌های پنج‌گانه‌ای از سوی نهادهای مختلف نگاشته و تحویل قوه قضائیه شد.
درنهایت قوه قضائیه لایحه‌ای را در ۹ مه‌اد تهیه و به دولت ارسال و دولت نیز آن را برای مجلس ارسال کرد. این لایحه تلاش کرده بود بین شهروندان عادی و افرادی که به دنبال ترویج هستند، تفاوت قائل شود و نسبت به شهروندان عادی به‌صورت پلکانی مجازات را تشدید کند و نسبت به گروه دوم شدت عمل به خرج می‌داد. همچنین مواجهه مستقیم درخصوص پوشش سر برای شهروندان ازسوی پلیس و بازداشت افراد عادی صورت نگیرد و خبری از درگیری و تنش گذاشتن ارشاد و اقدامات بی‌فایده و هزینه‌سازی که سال‌ها دامنگیر همگان شده است، نباشد. همچنین نوع خاصی از عدم رعایت حجاب شرعی موضوع جرم‌انگاری بود. عملاً این لایحه در مقام آن بود که شکاف اجتماعی و درگیری را درموضوع عدم رعایت حجاب سر کاهش دهد اما با موضوع برهنگی برخورد قضائی پلکانی نبود. هرچند درباره این لایحه اشکالاتی قابل‌طرح بود اما همین رویکرد عدم تشدید شکاف اجتماعی و درگیری خیابانی بسیار قابل‌قبول بود؛ زیرا خط قرمز جرم‌انگاری، گسترش در جامعه است و هیچ مقنی چنین کاری انجام نمی‌دهد. لایحه به مجلس رفت و در صحن مجلس دو فوریت آن رأی نیاورد و با تصویب یک فوریت برای بررسی به کمیسیون ارسال شد. این لایحه در کمیسیون فرهنگی با حضور کارشناسان مختلف مورد بررسی قرار گرفت و درنهایت با حفظ روح حاکم بر لایحه دولت و قوه قضائیه نهایی و به کمیسیون قضائی ارسال شد. طرح این لایحه در کمیسیون قضائی با فشارهای بیرونی، ارسال پیامک‌های مختلف، فعال‌شدن بخش‌های محدودی از جامعه، برخی انمه جمعه و برخی مرتطبین با بخشی از ساختار سیاسی همراه شد؛ فشارهایی که ظاهری بود و باطنی داشت از جمله ارسال پیامک‌های توهین و تهدیدآمیز به اعضای کمیسیون در جهت ارباب ایشان و دست‌کشیدن از لایحه قوه قضائیه. همان اقلیت پرسروصدایی که هیچ بخش قابل‌ملاحظه‌ای از جامعه را نمایندگی نمی‌کنند، درعین‌حال به علت منسجم‌بودن، به دنبال تحمیل نظرات خود است و صدای تعداد محدودی را صدای بخش عمده‌ای از جامعه معرفی می‌کنند. البته در این بازی رسانه‌ای، صداوسیمای نقش درخورتوجهی ایفا کرد و مطالبات بخش محدودی از جامعه را به‌عنوان مطالبه اکثریت جامعه در بوق و کرنا کرد و انجام برخی اجتماعات محدود در آن دوره نوعی دوپینگ اجتماعی محسوب شدت تا برخی افراد و جریان‌های سیاسی بتوانند منویات خود را اجرایی کنند.

ادامه در صفحه ۱۱

روزنامه

شنبه ۲۱ مرداد ۱۴۰۲ • ۲۵ محرم ۱۴۴۵ • ۱۲ آگوست ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۶۲۲ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: تقابل بی‌پایان الیکارش‌های روس با تحریم‌ها، صنایع کوچک، چالش‌های بزرگ و فرصت‌های بی‌شمار، تلویزیون لبنان تعطیل شد و یادداشت‌هایی از عبدالرضا ناصرمقدسی، قادر باستانی، بهنام حبیب‌زاده

«شرق» مذاکره تهران- واشنگتن بر سر تبادل زندانیان دوتابعیتی را بررسی می‌کند

توافق در روزهای سخت

گزارش تیتربک را در صفحه ۲ بخوانید

خواننده‌ترانه مشهور «غوغای ستارگان» در ۸۵ سالگی درگذشت

موسیقی ایران بدون گوشه «پروین»

۱۲

نگاهی به تفاهم‌نامه ۸بندی شهرداری وکانون پرورش فکری کودکان

به نام کودکان به نفع بلندمرتب‌سازان

۱۰

سیرافسردگی درمتخصصان روان‌شناختی ایران

افسردگی نجات‌دهنده‌ها

۸

بازی‌های مدافع عنوان قهرمانی به خارج ازتهران برده می‌شود؟

تهدید پر سپولیس

هفته اول از بیست‌وسومین دوره رقابت‌های لیگ برتر روزهای چهارشنبه و پنجشنبه برگزار شد. در هفته نخست، به غیر از تراکتور که دیداری رودرو با سپاهان داشت، دیگر تیم‌های مدعی توانستند دست پر از زمین مسابقه خارج شوند و لیگ جدید را با کسب سه امتیاز ارزشمند آغاز کنند. البته مطابق با انتظار، این لیگ و همان هفته نخستش چندان بدون حاشیه هم نبود. اتفاق اصلی در روز نخست و در جدال تیم‌های پرسپولیس و آلومینیوم اراک رخ داد؛ جایی که ۲۴ ساعت مانده به شروع دیدار، مسئولان فدراسیون فوتبال اعلام کردند این بازی بدون حضور تماشاگران برگزار می‌شود. اگرچه مسئولان باشگاه پرسپولیس پیش از شروع این دیدار انتقادات زیادی از چنین تصمیمی داشتند، ولی بحث اصلی به بعد از برتری یک بر صفر ایسن تیم مقابل آلومینیوم کشیده شد.

این گزارش را در صفحه ۹ بخوانید

یادداشت

آیا این وضعیت پایدار نیست؟

مهرداد احمدی شیخانی

از انتخابات اولین دوره مجلس شورای اسلامی، سازوکاری برای انتخابات و تعیین صلاحیت کاندیدها در نظر گرفته شد که به مرور طی این چهار دهه گسترش پیدا کرد تا به وضعیتی که امروز شاهد آن هستیم رسید، سازوکاری که نه تنها برای انتخابات مجلس که به مرور به هر نوع انتخاباتی که در کشور وجود دارد، تصری یافته و حتی مشابه آن را در انتخابات اتاق بازرگانی و نظام پزشکی نیز شاهدیم و امروز نام خالص‌سازی بر آن نهاده‌اند؛ خلوصی که قرار است همه زوایای اجرایی، اداری و تصمیم‌گیری کشور را شامل شود. البته آنچه امروز در اداره و مدیریت کشور شاهدیم، محصول همین است و از آنجا که برای رسیدن به این نتیجه، تلاش بسیاری صورت گرفته و هزینه بسیاری شده تا چنین ریل‌گذاری‌ای انجام شود، انتظار اینکه ساختار حاکمیتی کشور به این نتیجه برسد که از این مسیر ۴۰ساله برگردد، انتظار بجایی نیست و حالا که پس از این همه سال بالاخره نوبت چینیدن میوه این پروژه رسیده، نمی‌توان توقع داشت که صاحبان امروز آن، به‌واسطه وضعیتی که بر کشور حاکم است، چنین نتیجه بگیرند که ایراد در همین سازوکار است و باید از آن برگشت و حتی سخنانی که از قطار پیشرفت و یک گام تا حصول نتیجه نهایی زده می‌شود، همه گواه آن است که قرار است قطار بر همین ریل و در همین مسیر حرکت کند.

البته حاصل این تصمیم را در این چند سال و در حضور رأی‌دهندگان پای صندوق‌های رأی و در اعتراضات شهری دیده‌ایم ولی احتمالاً آبهایی که چاره کار را در خالص‌سازی دیده‌اند، نه تنها مقصودشان خالص‌سازی منتخبان ومدیران کشور، بلکه خالص‌سازی رأی‌دهندگان هم بوده و هست و اگر چنین باشد که به نظر می‌رسد چنین است، چه بهتر از اینکه اگر ناچاریم انتخاب‌شوندگان ناخالص را با این سازوکار ۴۰ساله از دامان مدیریت کشور پاک کنیم، بهتر است آن رأی‌دهندگان ناخالص نیز خودشان از پای صندوق رأی کنار بروند تا رأی‌دهندگان هم به خلوص برسند. البته در دو انتخابات گذشته، یعنی انتخابات مجلس سال ۱۳۹۸ و ریاست‌جمهوری ۱۴۰۰ به چنین هدفی دست یافته شد و حاصلش مجلس انقلابی و ریاست‌جمهوری و دولت یکدست بود. از این رو نباید توقع داشت که بالاخره این همه تلاش ثمر دهد، در آستانه انتخابات مجلس جدید شاهد بازگشت از این راه مطلوب باشیم. برخی گمان می‌کنند همین که گفته شده باید انتخابات مجلس، پرشور و حدکنری باشد یعنی به دلیل آنچه در چند سال اخیر و به واسطه پروژه خالص‌سازی بر سر مردم و کشور آمده، قرار است شاهد بازگشت از این مسیر باشیم، ولی بازگشت از این مسیر لوازمی دارد که چند ماه به برگزارى انتخابات پیش‌رو، نه تنها شاهد هیچ یک از آن لوازم نیستیم، که اتفاقاً هر چه بیشتر نظاره می‌کنیم که حرکت آن قطار سریع‌تر از قبل شده، از جمله همین طرح عفاف و حجاب را می‌توان مثال زد که نه تنها با تلاش مجلس انقلابی، بسیار وسیع‌تر از پیش‌نویسی که دولت به پارلمان سیرده، شده است، بلکه همین غیرعقلی کردن بررسی و تصویب آن نشان می‌دهد که خالص‌سازی به هدف غایی خود نزدیک شده است.

ادامه در صفحه ۱۱